

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกวิธีการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การศึกษาวิจัยโดยอาศัยวิธีการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องของ ตลอดจนหารายชื่อและที่อยู่ของผู้ที่ลาออกในระหว่างปี พ.ศ. 2525 - กรกฎาคม 2528 จากแฟ้มทะเบียนประวัติข้าราชการ

2. การศึกษาวิจัยภาคสนาม (field research) เพื่อศึกษาถึงสาเหตุ หรือปัจจัยสำคัญที่ทำให้ข้าราชการลาออก โดยการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ และทัศนคติของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่ลาออกจากราชการ การวิจัยส่วนนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับประชากรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ผลของข้อมูล ดังต่อไปนี้

2.1 ประชากรที่ศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ที่เคยรับราชการสังกัดสำนักต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครรวม 11 สำนัก และลาออกในช่วงปี พ.ศ. 2525 - กรกฎาคม 2528 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 492 คน จากจำนวนข้าราชการรวม 9,024 คน โคนก¹

1) สำนักการแพทย์	มีจำนวน 2,552 คน	ลาออก 139 คน
2) สำนักอนามัย	" 2,479 "	" 125 "
3) สำนักการโยธา	" 844 "	" 55 "

¹ งานทะเบียนประวัติ กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกรุงเทพมหานคร, เอกสารเรื่อง อัตรากำลังและทะเบียนการลาออกของข้าราชการกรุงเทพมหานคร.

4)	สำนักงานปลัดกรุงเทพ- มหานคร	มีจำนวน 1,001 คน ลาออก 51 คน
5)	สำนักสวัสดิการสังคม	" 602 " " 31 "
6)	สำนักการระบายน้ำ	" 442 " " 28 "
7)	สำนักรักษาความสะอาด	" 387 " " 21 "
8)	สำนักการคลัง	" 553 " " 28 "
9)	สำนักตำรวจเทศกิจ	" 59 " " 7 "
10)	สำนักนโยบายและแผน กรุงเทพมหานคร	" 77 " " 4 "
11)	สำนักยุทธวิธีราชการ กรุงเทพมหานคร	" 28 " " 3 "

ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดหมายว่าอาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับการติดตามหาตัวประชากร และความไม่ร่วมมือของประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยบางคน ทั้งนี้จึงใช้ประชากรที่ลาออกทั้งหมดโดยไม่ใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยถือว่า การใช้แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา เป็นตัวอย่าง แต่จากการสำรวจที่อยู่ของประชากรที่ใช้ในการศึกษากังกลาว ปรากฏว่ามีที่อยู่ครบถ้วนสมบูรณ์เพียง 383 คน เท่านั้น ส่วนที่เหลืออีก 109 คน นั้น มีที่อยู่ซึ่งเป็นสถานที่ทำงาน หรือบ้านพักชั่วคราวในบริเวณสถานที่ทำงาน ตลอดจนมีการลงทะเบียนที่อยู่ไม่ครบถ้วน ตำแหน่งกังกลาวส่วนใหญ่ได้แก่ นายแพทย์และพยาบาล ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยรวมทั้งสิ้นเพียง 383 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามขึ้นโดยคัดแปลงมาจากแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัยเรื่องการลาออกของข้าราชการของ มณีมิตร รัตนะณี และอนันต์

เกตุวงศ์² ตลอดจนจากแนวทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม (ไปรษณูปฏิภาคนว) ออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่ลาออกจากราชการ ซึ่งได้แก่ แบบสอบถามตาม ข้อ 1 - ข้อ 15

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดทัศนคติของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่ลาออกจากราชการที่มีต่อปัจจัยและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานขณะที่รับราชการในสังกัดของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สร้างเลียนแบบมาตรวัดไลเคิร์ต (Likert Scale) คือใช้ค่าความแปรปรวน (variance) ในการวิเคราะห์และคัดเลือกข้อคำถามที่ใช้แทนการหาค่าอำนาจจำแนก (discriminatory power) โดยกำหนดค่าของความแปรปรวนที่คำนวณได้ต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 1 จึงจะเป็นระดับที่ยอมรับได้ ทั้งนี้ได้กำหนดเครื่องหมายชี้บอก (indicator) อันเป็นเครื่องมือวัดทัศนคติไว้ดังนี้

1. ทัศนคติที่มีต่อสภาพของงานกรุงเทพมหานคร

- ความรู้สึกที่มีต่อลักษณะงานขณะรับราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ คำถามข้อ 16 (16.1 - 16.13)
- ความรู้สึกที่มีต่อสภาพการทำงานขณะรับราชการในสังกัดของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ คำถามข้อ 17 (17.1 - 17.2)

2. ทัศนคติที่มีต่อลักษณะการบังคับบัญชาของผู้บังคับบัญชาของกรุงเทพมหานคร

- ความรู้สึกที่มีต่อผู้บังคับบัญชาระดับต้นขณะรับราชการในสังกัดของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ คำถามข้อ 18 (18.1 - 18.11)

² มณีมัย รัตนมณี และอนันต์ เกตุวงศ์, รายงานวิจัย เรื่องการลาออกของข้าราชการ, (คณะรัฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526), น. 90 - 99.

3. ทัศนคติที่มีต่อนโยบายและการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร

- ความรู้สึกที่มีต่อนโยบายและการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ คำถามข้อ 19 (19.1 - 19.7)

4. ทัศนคติที่มีต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงานของกรุงเทพมหานคร

- ความรู้สึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานขณะรับราชการในสังกัดของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ คำถามข้อ 20 (20.1 - 20.3)

ลักษณะ แบบสอบถามส่วนนี้ เป็นการให้ออกความเห็นเกี่ยวกับข้อความ หรือคำถามที่กำหนดไว้ และให้คะแนนความเห็น หรือคำตอบโดยแบ่งข้อความ หรือคำถามไว้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ข้อความเชิงปฏิฐาน (positive) และข้อความเชิงนิเสธ (negative)

การให้คะแนนในคำตอบแต่ละข้อผู้วิจัยถือว่าคำตอบแต่ละข้อมีน้ำหนักเท่ากัน และให้คะแนนเป็น 5 ระดับ โดยพิจารณาว่าถ้าเป็นคำถามประเภทเชิงปฏิฐาน จะให้คะแนน 5, 4, 3, 2, และ 1 สำหรับคำตอบที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ตามลำดับ ถ้าเป็นคำถามประเภทเชิงนิเสธ จะให้คะแนน 5, 4, 3, 2, และ 1 สำหรับคำตอบที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ตามลำดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเพิ่มเติม ได้แก่ คำถามตามข้อ 21 - 24 ลักษณะคำถามทั้งแบบปิดและแบบเปิด

2.3 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วผู้วิจัยก็นำแบบสอบถามชุดนี้ไปทดสอบใช้เพื่อหาความถูกต้องของการวัด (validity) และความเชื่อมั่นของการวัด (reliability) ดังต่อไปนี้

1) ความถูกต้องของแบบสอบถาม

ขั้นที่ 1 เพื่อให้ข้อคำถามมีความสมบูรณ์ในเนื้อหาของเรื่องที่จะศึกษา ผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นใหม่ทดลองกับพนักงานระดับปฏิบัติการจนถึงระดับบริหาร (พนักงานอัตราเงินเดือน ชั้น 3 - 7) ของฝ่ายการพนักงานและการจัดองค์งาน ธนาคารแห่งประเทศไทย จำนวน 30 ราย โดยเปิดโอกาสให้วิจารณ์แบบสอบถามแต่ละข้อไปตามความคิดเห็นอย่างอิสระ ซึ่งคำตอบที่ได้รับกลับคืนมาสรุปได้ว่า แบบสอบถามมีข้อคำถามมากเกินไป การใช้ถ้อยคำ และประโยคเป็นวิชาการ และทำความเข้าใจได้ยาก

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามชุดแรกมาปรับปรุงแก้ไขใหม่ รวมทั้งขอให้นักวิชาการให้คำแนะนำและวิพากษ์วิจารณ์ข้อความในแบบสอบถาม เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสิ่งที่จะจัดและนำไปทดลองกับข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ทั้งแต่ระดับ 1 - 5 จำนวน 25 ราย ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาคำตอบแล้วเห็นว่าคำตอบที่ได้รับจากผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มดังกล่าว ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของคำถามชัดเจน จึงเป็นพื้นฐานเชื่อถือว่าแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วมีเนื้อหาที่ถูกต้องตรงตามเรื่องที่จะศึกษา

2) ความเชื่อมั่นของการวัด

เพื่อให้ข้อคำถามของแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้ทำการคำนวณและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบแบบสอบถามล่วงหน้า จำนวน 25 ราย คำนวณค่า α โดยใช้ Conbrach's "coefficient alpha" ภายหลังจากที่ได้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS ช่วยคำนวณค่า α ปรากฏว่ามีคำถามบางคำถามที่มีความสัมพันธ์กับคำถามอื่นน้อยมาก จึงได้ตัดคำถามเหล่านั้นออก ค่าความเชื่อมั่นภายหลังจากที่ได้มีการตัดทอนข้อความแล้ว ปรากฏว่า อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบสอบถามและส่งทางไปรษณีย์ให้แก่ข้าราชการ

กรุงเทพมหานครสามัญที่ลาออกจากราชการ รวมทั้งสิ้น 383 ชุด ซึ่งปรากฏว่า ในระยะ 15 วันแรก มีผู้ส่งแบบสอบถามกลับคืนมาประมาณร้อยละ 22 และข้อมูลบางส่วนไม่ถึงมือผู้รับ และถูกส่งกลับคืนมา โดยระบุว่า มีการย้ายสถานที่อยู่ ไม่มีบ้านเลขที่ตามที่ระบุไว้ รวมทั้ง สถานที่อยู่ตามที่จำหน่ายไม่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการตรวจสอบและคัดแยกรายชื่อกลุ่มประชากรที่ยังไม่ได้ส่งแบบสอบถามกลับคืนมา และดำเนินการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ อีกเป็นครั้งที่ 2 รวมทั้งได้ติดต่อขอความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานของกลุ่มประชากรดังกล่าว ซึ่งขณะนี้ยังราชการในสังกัดของกรุงเทพมหานครให้ติดตามและให้กลุ่มประชากรดังกล่าวส่งแบบสอบถามกลับคืนมาให้ผู้วิจัยด้วย ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการติดตามและเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวประมาณ $1 \frac{1}{2}$ เดือน ผลปรากฏว่า ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้เป็นจำนวนทั้งสิ้น 176 ชุด หรือคิดเป็นร้อยละ 45.95 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป 383 ชุด ตามรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3

จำนวนข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่ลาออกจากราชการ

ชื่อส่วนงาน	ตัวอย่างที่เก็บได้	คิดเป็นร้อยละของจำนวนที่เก็บได้
สำนักงานแพทย์	43	24.43
สำนักอนามัย	39	22.16
สำนักงานโยธา	22	12.5
สำนักงานปลัดกรุงเทพมหานคร	14	7.96
สำนักสวัสดิการสังคม	9	5.11
สำนักงานระบายน้ำ	19	10.8
สำนักรักษาความสะอาด	10	5.68
สำนักงานคลัง	10	5.68
สำนักตำรวจเทศกิจ	4	2.27
สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร	4	2.27
สำนักผู้ตรวจราชการกรุงเทพมหานคร	2	1.14
รวม	176	100

2.5 การวิเคราะห์ผลของข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รับกลับคืนมาจากแบบสอบถาม จำนวน 176 ชุด
 นี้มาประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ชนิดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย -

ไทย และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (statistical package for the social sciences : SPSS) ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยกำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่ลาออกจากราชการ ได้แก่ คำถามตามข้อ 1 - 11 โดยการคำนวณหาครอชละ (percentage)

2) วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่เกี่ยวกับทัศนคติของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่ลาออกจากราชการที่มีต่อปัจจัย และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานขณะที่รับราชการในสังกัดของกรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์ทัศนคติของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่มีต่อปัจจัย และเงื่อนไขต่าง ๆ แยกออกเป็น 2 ประเด็น คือ ทัศนคติที่มีต่อสภาพของงานของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ คำถามข้อ 16 และ 17 และทัศนคติที่มีต่อลักษณะการบังคับบัญชาของผู้บังคับบัญชาของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ คำถามข้อ 18 สำหรับคำถามข้อ 19 และ 20 ซึ่งเป็นทัศนคติที่มีต่อนโยบายและการบริหารงาน และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานของกรุงเทพมหานครนั้น ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพียงแต่ใช้ประกอบสำหรับการสำรวจทัศนคติทั่วไปของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่มีต่อสภาพการต่าง ๆ ก่อนลาออกจากราชการเท่านั้น ซึ่งปัจจัยดังกล่าวไม่ได้กำหนดเป็นสาระสำคัญของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

สำหรับการคัดเลือกข้อคำถามในการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ โดยการหาค่ามัธยิมเลขคณิต (mean) และค่าของความแปรปรวน ปรากฏว่ามีข้อคำถามบางข้อซึ่งมีค่าของความแปรปรวนจากการคำนวณต่ำกว่า 1 ดังนี้

ข้อ 16 ความรู้สึกที่มีต่อลักษณะงานขณะรับราชการในสังกัดของกรุงเทพมหานคร ได้แก่

- ข้อ 16.4 ; เป็นงานที่ต้องรับผิดชอบทั้งกระบวนการตั้งแต่ต้นจนจบและมีผลงานที่มองเห็นเด่นชัด

- ข้อ 16.11 : ลักษณะงานที่ทำและปฏิบัติที่มีโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งในหน้าที่การงานน้อย

โต้เถียง

ข้อ 17 ความรู้สึกร่วมมือสภากาการทำงานขณะที่ได้รับราชการในสังกัดของกรุงเทพมหานคร

- ข้อ 17.1 : เครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานในหน่วยงานของท่านเป็นอย่างดีเพียงพอ

โต้เถียง

ข้อ 18 ความรู้สึกร่วมมือบังคับบัญชาขณะรับราชการในสังกัดของกรุงเทพมหานคร

- ข้อ 18.1 : ให้ความเชื่อถือและไว้วางใจในตัวผู้บังคับบัญชา
- ข้อ 18.6 : ควบคุมดูแลผู้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดเข้มงวด
- ข้อ 18.9 : ส่งเสริมและสนับสนุนผู้บังคับบัญชาในด้านกรณีกอบรมและเพิ่มรฐนทักษะในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ตัดข้อความดังกล่าวทิ้งโดยไม่นำมาวิเคราะห์ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในตอนที 2 นี้ ยกเว้นคำถามในข้อ 17.1 ซึ่งเป็นคำถามที่มีความสำคัญและเป็นสาระสำคัญของทัศนคติที่มีต่อสภาพการทํางานของกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงมิได้ตัดข้อความดังกล่าวนี้ออก และจากการตรวจสอบคะแนนของคำตอบดังกล่าว แล้ว ปรากฏว่า ส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะที่มีความสอดคล้องต่อกันค่อนข้างสูง ซึ่งอาจเป็นลักษณะคำตอบที่แสดงความคิดเห็นความชอบต่อจริงที่เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำมาใช้ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในส่วนนี้ด้วย

สำหรับเกณฑ์ในการวิเคราะห์ระดับทัศนคติของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ ที่ลาออกจากราชการนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระดับทัศนคติสำหรับการวิเคราะห์เป็นทัศนคติที่พึงพอใจต่ำ และทัศนคติที่พึงพอใจสูง การให้น้ำหนักของระดับทัศนคติดังกล่าวจะเริ่มจากทัศนคติที่พึงพอใจต่ำสุดไปยังทัศนคติที่พึงพอใจสูงสุด โดยกำหนด การให้คะแนนออกเป็น 5 ระดับ เริ่มจาก 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ ทั้งนี้โดยใช้หลักสถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1) หาค่าไคสแควร์ (chi - square) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรว่าเป็นไปตามข้อสมมติฐานที่วางไว้หรือไม่ โดยกำหนดค่าไคสแควร์ มีนัยสำคัญทางสถิติ (level of significance) ไว้ที่ระดับ 0.05 จึงถือว่าตัวแปร 2 ตัวมีความสัมพันธ์กัน

2) หาค่าแกมมา (gamma) เพื่อวัดระดับความหนาแน่นของความเกี่ยวพัน (Strength of association) ของตัวแปรว่ามีความเกี่ยวพันต่อกันอย่างหนาแน่นเพียงไร

3) วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับทัศนคติของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่ลาออกจากราชการนั้น ได้แก่ คำถาม ข้อ 21 - 24 จะวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าร้อยละ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของข้อคิดเห็น

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยละเอียดจะได้นำเสนอในบทต่อไป

นิยามศัพท์

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอเสนอนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ดังนี้

1. กรุงเทพมหานคร ในที่นี้หมายถึง ระบบราชการบริหารส่วนท้องถิ่นนครหลวง
2. ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่ลาออกจากราชการ หมายถึง ข้าราชการที่ได้รับเงินเดือน ในอัตราสามัญ และเคยรับราชการในสำนักต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร

รวม 11 สำนัก โดยไม่รวมข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่เคยรับราชการในเขตต่าง ๆ
24 เขตของกรุงเทพมหานคร และข้าราชการครูของกรุงเทพมหานคร

3. ตำแหน่ง หมายถึง ชื่อตำแหน่งที่ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญ เคย
ดำรงอยู่ก่อนลาออกจากราชการ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

3.1 ตำแหน่งกลุ่มวิชาชีพเฉพาะ ได้แก่ ตำแหน่ง นายแพทย์ เภสัชกร
ทันตแพทย์ สัตวแพทย์ นักชีวอนามัย นักรังสีเทคนิค และพยาบาล

3.2 ตำแหน่งกลุ่มวิชาชีพด้านช่าง ได้แก่ ตำแหน่ง วิศวกรไฟฟ้า วิศวกร-
โยธา วิศวกรเครื่องกล สถาปนิกผังเมือง นายช่างไฟฟ้า นายช่างโยธา นายช่าง-
เครื่องกล นายช่างสำรวจ ช่างเขียนแบบ เจ้าหน้าที่รังวัด และเจ้าหน้าที่สื่อสาร

3.3 ตำแหน่งกลุ่มงานทั่วไป ได้แก่ ผู้ตรวจราชการกรุงเทพมหานคร
บุคลากร บรรณาธิการ นิตินกร เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งานบุคคล เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม
นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่งานการเงินและบัญชี เจ้าหน้าที่งานศูนย์เยาวชน เจ้าหน้าที่งาน-
ธุรการ และเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด

4. ระดับ หมายถึง ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่ลาออกเป็นข้าราชการ
ในระดั้ม (สามัญ) โด โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

4.1 ระดับ 1 - 2 = ระดับต่ำ

4.2 ระดับ 3 - 4 = ระดับปานกลาง

4.3 ระดับ 5 ขึ้นไป = ระดับสูง

5. เพศ หมายถึง ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่ลาออก เป็นเพศชาย
หรือเพศหญิง

6. ระดับอายุ หมายถึง อายุของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่ลาออก
โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ

6.1 อายุระหว่าง 18 ปี - 25 ปี

6.2 อายุระหว่าง 26 ปี - 35 ปี

6.3 อายุ 34 ปีขึ้นไป

7. ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาของข้าราชการกรุงเทพมหานคร
สามัญที่ลาออก โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

7.1 ระดับ ปวช. - อนุปริญญา หรือเทียบเท่า = ระดับการศึกษาต่ำ

7.2 ระดับปริญญาตรีขึ้นไป = ระดับการศึกษาสูง

8. สาขาวิชาที่ศึกษา หมายถึง ชื่อปริญญา หรือชื่อวิชาที่ข้าราชการกรุงเทพ-
มหานครสามัญเรียนสำเร็จ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

8.1 กลุ่มวิชาชีพเฉพาะ

8.2 กลุ่มวิชาชีพค้ำช่าง

8.3 กลุ่มสังคมศาสตร์ และทั่วไป

9. สถานภาพการสมรส หมายถึง ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่ลาออก
จากราชการมีสภาพเป็นโสด หรือสมรสแล้ว

10. ภาวะความรับผิดชอบในครอบครัว หมายถึง จำนวนบุคคลที่ต้องอุปการะ
เลี้ยงดูในครอบครัวของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่ลาออก

11. ระยะเวลาที่รับราชการ หมายถึง ระยะเวลาที่เคยรับราชการในตำแหน่ง
ต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร ก่อนลาออกจากราชการ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

11.1 1 ปี - 3 ปี = มีอายุราชการน้อย

11.2 ระหว่าง 4 - 7 ปี = มีอายุราชการปานกลาง

11.3 ระหว่าง 8 ปีขึ้นไป = มีอายุราชการมาก

12. อัตราเงินเคื้อน หมายถึง รายได้และค่าตอบแทนอื่น ๆ ในรูปตัวเงินที่ได้รับในขณะรับราชการในกรุงเทพมหานคร

13. ทัศนคติของข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่ลาออกจากราชการ หมายถึง ความรู้สึกของข้าราชการที่แสดงออกว่าพึงพอใจต่ำ หรือพึงพอใจสูง ต่อสภาพของงาน ได้แก่ ลักษณะงาน และสภาพของการทำงาน และลักษณะการบังคับบัญชาของผู้บังคับบัญชาของกรุงเทพมหานครที่มีผลต่อการลาออกจากราชการ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาในงานวิจัยนี้